

**Juryrapport vertaalopgave Engels-Nederlands
Vertaalwedstrijd Nederland Vertaalt 2020/2021**

**'Prayer'
Carol Ann Duffy (1955)**

Anders dan vorig jaar – inmiddels voor-vorig jaar – toen de vertaalopdracht Engels 'Lucy in the Sky with Diamonds' was, een tekst met hippie-achtige, surrealistische kenmerken, heeft de jury dit jaar gekozen voor een meer klassieke, ingetogen tekst. Het is niet de minste intentie van de vertaalwedstrijd om een afwisselende veelheid van soorten teksten aan de deelnemers voor te leggen. Het gedicht 'Prayer' van de Britse dichteres Carol Ann Duffy is, zoals de titel al zegt, een gebed. Niet een gebed in de traditionele zin van het woord, een bede aan God, maar een nieuw soort gebed, dat het puur-godsdienstige overstijgt.

Het is een gedicht met een strakke vorm, een traditioneel sonnet met een vast rijmschema en een tamelijk duidelijk, maar toch spontaan aandoend metrum. Dat geeft aan de ene kant houvast maar stelt vertalers ook weer voor een typisch soort problemen, want genoemde eigenschappen zullen toch ook moeten terugkomen in de vertaling, die tegelijkertijd niet al te stijf of te archaïsch mag worden – laat staan dat ze ons mag doen denken aan een Sinterklaasgedicht.

Een van de gevaren die 'Prayer' als vertaaltekst in zich draagt is dus dat je het te plechtstatig of te strak vertaalt, in het Engels is het een soepele, simpele tekst, met een eenvoudige cadans, dat moet het in het Nederlands ook worden. Tegelijkertijd moet ook de onmiskenbare geest van het gedicht, een soort moderne religiositeit, behouden blijven. Alles bij elkaar genomen is dit bepaald geen eenvoudige opdracht.

Hoewel de volmaakte vertaling er, net als trouwens in vorige jaren, niet bij zat, hebben we toch een aardig aantal vertalingen van niveau aangetroffen, met alle mogelijke varianten, en van die vertalingen hebben we er vijf genomineerd. Voor we ze noemen en bespreken leggen we uit waarop we in het bijzonder hebben gelet.

- Zoals gezegd, vonden we dat de vorm van het origineel, met ritme en rijm, bewaard moest blijven in vertaling, wat niet betekent dat de vertaler niet enige vrijheid in zijn omgang met die vorm mag hebben.
- De eenvoudige toon van het origineel moest bewaard blijven.
- De vertaling moest ook als autonoom gedicht overeind blijven.
- De algemene strekking moest behouden blijven, het gaat niet alleen om de geest van het gedicht, maar ook om het verhaal.
- Er zit een aantal tegenstellingen in het gedicht die we ook in vertaling terug wilden zien.
- Vertalingen met opzichtige fouten, als het om woorden gaat maar ook om grammatica, kwamen er niet door.
- Het stukje Latijn in het origineel zagen we op een of andere manier graag terug in de vertaling.

Zoals iedere vertaalopdracht kende ook 'Prayer' een aantal struikelblokken, die steeds weer terugkwamen en her en der voor ongelukjes zorgden. Soms ging het om uitdrukkingen, zoals 'the sieve of her hands', waar een aantal geslaagde maar vooral ook minder geslaagde oplossingen voor werden bedacht, verder de 'Latin chanting of a train', the 'Grade 1 piano scales', de moeilijke zin 'someone calls a child's name as though they named their loss', en misschien wel het belangrijkste: de slotzin met in het Engels het rijtje plaatsnamen in het weerbericht voor de visserij. In het Nederlands bestaat zo'n rijtje niet, welke oplossing verzint je daarvoor die eenzelfde soort gevoel of herinnering aan vroeger oproept? En kun je voor de laatste plaatsnaam, Finisterre, met die suggestie van eindigheid, een soort 'amen' als het ware, een overtuigend equivalent vinden?

We hebben geen vertaling gevonden die aan al onze vragen en verwachtingen voldeed, wel een paar die er heel dichtbij kwamen. Hieronder volgen de namen in alfabetische volgorde en daarbij vermelden we kort de positieve punten van alle vijf:

Van **Ben Geuzendam** vonden we met name de eerste strofe mooi en naturel, een uitdrukking als 'de schelp van haar hand' is mooi gevonden.

Peter Groeneveld leverde een onzes inziens echt muzikale vertaling in, waarbij hij zich ook nog eens getrouw aan het overwegend jambische patroon van het origineel heeft gehouden, wat geen eenvoudige opdracht is.

Gerard Klooster verraste ons met een paar mooie vondsten, zoals 'die vertrouwde flauwe pijn' 'Latijnse zingzang'.

Ook **Lenie Meelen**, in tegenstelling tot vorige jaren de enige vrouw onder de genomineerden, had een paar vertaaloplossingen die ons bekoorden. Het woord 'stokstil' als contaminatie van stokstijf en stil vonden we een trouvaille evenals de vertaling van een van de moeilijkste zinnen uit het gedicht 'Verlies klinkt door in de roep van een naam'.

Jan-Wouter Zwart vertaalde het lastige 'sieve' mooi met 'vlechtwerk'. Ook het 'Boer daar ligt 'n kip in't water' voor 'Grade 1 piano scales' vonden we weliswaar vrij maar toch geslaagd. En waar het origineel eindigt met het eindige Finisterre, verzong Zwart, gedurfd, 'Grave beneden', dus zonder de bijbehorende sluis, een open einde waarmee hij, overigens niet als enige, associeerde op het bekende gedicht 'Radiobericht' van Ida Gerhard.

Al deze vertalingen hadden elementen die ons bekoorden, maar we moesten er toch een bovenuit tillen. We kozen voor het exemplaar dat onzes inziens het soepelst liep en de mooiste oplossingen bood, de winnaar is **Jan-Wouter Zwart**.

De jury

Rob Schouten (juryvoorzitter)

Jabik Veenbaas

Roos van de Wardt

Jurysecretaris: Livia Verstegen